

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roberti Tvrneri Devonii Oratoris Et Philosophi
Ingolstadiensis Panegyrici Dvo**

Turner, Robert

Ingolstadii, Anno M. DC. IX.

Ad Reverendum Patrem Euerardum, Præfectum, quem dicunt Generalem,
Societatis Iesu, cùm Anglicani Collegij curam susciperet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69598](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69598)

riamur in Christo. Christus vicissim, amoris nostri il-
lectus suavitate, certò sit victurus in nobis. Dixi.

ORATIO DVODECIMA.

HABITA ROMÆ AD REVERENDVM
P. Euerardum, præfectum Societatis Ie-
s v, cùm Anglicani Collegij cu-
ram susciperet.

Est diuina prouidentia siue vie in
continenda, siue necessitas in conser-
uanda Ecclesia; vt cùm Ecclesia admi-
nistranda singula partes singulis pos-
sint niti virtutibus: totius tamen Ecclesia fabrica-
ta, solius prouidentia quodam quasi neruo ac firma-
mento coherere videatur. laborauit quondam Nini-
uitarum gens, periculose sanè, ita tamen, vt huic pe-
riculo auertendo viam præcluserit Iona zelus: labo-
rauit Gomorrhæ ac Sodomæ populus, contagiose pro-
fecto, ita tamen, vt huic contagioni præcidenda tricum
Angelorum suffecerit cura; laborarunt diuersis tem-
poribus diuersæ Ecclesia partes, grauissimè proculdu-
bio, ita tamen, vt huic morbi grauitati, si periculosa
esset, sananda; si contagiosa, resecanda singulorum
hominum singula virtutes medicinam fecerint. At
cùm totam Deus Ecclesiam videret vel superstitionis
secatam errore, Aarones & Moyses; vel Arriana con-
tagioni

tagione tabescentem, Augustinos & Ambrosios; vel
 cleri ignorantia prauitateque oppressam, Franciscos
 submitit ac Dominicos. at quos quæso homines? non
 illos, in quibus virtutum singularum quædam ad-
 umbrationes ad vnâ Ecclesiæ partem poliendam
 eniterent, sed miracula quasi quædam diuina prou-
 dentia, quæ toti corpori Ecclesiastico, vel absterfa la-
 becula, antiquum redderent nitorem; vel, asperso co-
 lore, nouam inducerent formam. neque disputo in
 eam partem, vt in omnibus Ecclesiæ partibus curan-
 dis diuina prouidentia rationem aliquam elucere non
 putetis; sed cum illa in singulis eluceat definita, cer-
 tisq; certarum virtutum cæcellis inclusa, vt animad-
 uertatis Deum in totius Ecclesiæ periculoso morbo ita
 prouidentiam suam expromere, vt non tanquam in
 reliquis rebus, aut zeli ad timorē, aut curæ ad reme-
 dium, aut prouidentia ad auctoritatem umbra, quasi
 quædam ex diuina prouidentia decerpta particula,
 emineant, sed totius prouidentia tota vis consumpta
 penè videatur. siquidem qua Deus mentis suæ notio-
 ne prouidit, fore Sacerdotes prauos, qui Ecclesias er-
 rorum vitiorumq; lacunis contaminantes, diuinam
 iram in mundum deriuarent; eadem prouidit, vt ef-
 sent Sacerdotes sancti, singulis at atibus singuli, qui
 in diebus suis inuenirentur iusti, & in tem-
 poribus iracundiæ fierent reconciliationes.
 percommode intexuit Propheta, & in diebus suis
 inuentus est iustus, vt intelligamus in viros san-

in s

titatis

etitatis laude florentes ita iusti nomen ac notione
 cadere, ut ad iustitiæ cumulatam rationem pluri-
 mum adferat momenti ipsa ratio temporis; nec qui-
 vis iustus quocunque iracundiæ tempore possit esse
 conciliatio, sed suis iracundiæ temporibus certi homi-
 nes certis Dei naturæque donis illustrati ad illorum
 temporum tenebras dissipandas, penitusque dispellen-
 das. quæ sanè ratio facit, ut credam non alium in-
 stum hos mores, hanc vitam, hæc iracundiæ tempore
 lapsa iam ad extremam mollitiem potuisse aut vir-
 tutum legibus devincire, aut religionis septis inola-
 dere, quàm B. Ignatium. quid? an hæc iracundiæ tem-
 pora vellet nobis placare Ambrosius? vellet Augusti-
 nus? vellet fortasse, sed non possunt; habuerunt enim
 suis temporibus Arrios, quos coercerunt, penitusque
 extinxerunt. felicem Augustinum, felicem Ambro-
 sium, qui in diebus vestris placuistis Deo. In
 tempore iracundiæ facti estis reconcilia-
 tiones. an illa nobis possit mitigare Franciscus? pos-
 sit Dominicus? possint fortasse, sed non debent; habue-
 runt enim suis diebus clericos natos abdomini, qui
 bus temperantiæ legem fixerunt; ac populos ganeribus
 strisque penè confectos, quos virtutibus præclare im-
 buerunt. felicem Franciscum, felicem Dominicum,
 qui in diebus vestris placuistis Deo. Et inuenti estis
 iusti. neque putetis quicquam de istorum laudibus im-
 minutum, quodd nec vellet, si possent: nec si possent
 deberent hæc iracundiæ tempora nobis sedare: cum
 diu
 uell
 lau
 die
 uen
 ber
 tem
 præ
 mu
 tu
 nu
 tan
 qu
 ali
 Ar
 gu
 flu
 psi
 gen
 nic
 om
 tat
 cui
 zel
 der
 fus
 me
 fru

diuina prouidentia horum temporum & hereses con-
 uellendas, & labes abstergendas, Ignatio, tanquam
 laureas quasdam, reseruârit. felicem Ignatium, qui in
 diebus tuis placuisti Deo, & in tempore iracundie in-
 uentus es iustus. felicem, inquam, felicem, qui tam v-
 berem laudis segetem habuisti his vltimis iracundie
 temporibus tibi relictam. nam cum hodie Germania
 præceps ruat in Lutheranismum, Gallia in Atheis-
 mum, in Calvinismum Anglia, Hispania in perpe-
 tuum quendam vitæ negligentius traducenda som-
 num, totus deniq; orbis in Satana defectionem aper-
 tam; hæc profectò iracundie tempora longè alium re-
 quirunt iustum, quàm quæ retrò fluxerunt. si Arrius
 aliquis in orientem animi oculiq; intenderet aciem,
 Arrii refutandæ audaciæ vnus fortasse satis esset Au-
 gustinus aut Iheronymus; si mollities morumq; sædè
 fluentium prauitas in clericorum tantum ades irre-
 pisset, huic clericorum prauitati disciplina constri-
 gendæ vnus fortasse sufficeret Franciscus aut Domi-
 nicus; sed cum Satan ipse iugulum Ecclesiæ petat, &
 omnes vndiq; partes tentet, hinc heresi, illinc prau-
 tate; fuit profectò diuinæ prouidentie in Ignatii ali-
 cuius pectus, & Augustini diligentiam, & Iheronymi
 zelum, & Francisci summisionem, & Dominici pru-
 dentiam simul includere, qui diuinitus instructus ef-
 fuso inferorum carceri liberè tutoque se opponeret, ac
 messem huius temporis laboriosam, sed, euulsis fibris,
 fructuosam & vtilem feliciter colligeret. at quam
 quæso

quæso colligit Ignatius messem in terris, qui voluptate
 tem illam in omnes partes interminatâ baurit, et
 affluentius in cæli? colligit sanè, colligit, eamq; longè
 numerosissimam, non enim quibus dierum terminis
 eius vita, tanquam curriculum, est circumscripta, sed
 dem eius laboris fructus est definiendus: sed quàm
 illius æmuli in piandis horum temporum sceleris
 contentionem desigunt, tam diu hæc illi laurea
 quam exarescet. hæcenus oratio mea potest, atq; non
 debet videri nullo aut illit a fucio, aut simulationis
 tegumento implicita, cum in illius viri laudibus
 rat defixa, quem non tam terra gaudebat habere
 patrem, quàm cælum iam triumphat habere filium
 sed cum ipsa me res inuitû iam cogat aliqua de te
 Pater, aspergere, quæ reliqua est dictionis mee
 vereor sanè plurimum, ne videatur ficta ad aures
 ad gratiæ aucupium artificiosè instructa, quanquam
 nihil est sanè, cur verear, cum quod dicturus sum
 tam mea sit oratio, quàm mens Anglorum omnium
 qui vt in societatis plurimâ laudibus non possunt
 tenues, nisi sint ineptè plumbei; sic in tuis (R. Patris)
 maximis beneficiis nolunt esse elingues, ne videantur
 impiè ingrati. quare vt me tandem (Auditores) præ
 riam, oratio illa de diuina prouidentia ac S. Ignatij
 laudibus eo inprimis nomine à me tam altè fuit repre
 sita, vt in diuina prouidentia admirarer Ignatij
 tutem, in Ignatij virtute suspicerem societatis lau
 dem, in societatis laude prædicarem Anglorum felicitatem

tatem, ac tandem in Anglorum felicitate tuam (Reuerende Pater) agnoscerem beneficiū. nam cum beatus Ignatius in suis filiis Christo Iesu tam piam nauarit operam, ut penē iam videatur & Diagona apud Francos incidisse neruos, & Lutheri apud Germanos elisuisse vires, & vitiorū in reliqua Europa exhausisse sentinam, atque adeo (tanta enim virtus per exigua Europæ circumscriptio non potest desiniri) Satana apud Indos eueruisse dolum: beatum tamen Ignatiū nos Anglos non prius vlnis comprehendisse, quam cœperit Ignatius in tuo habitare pectore, tantum profectū est, ut dum inspicio rem, obstupescam beneficium. est Ignatius nostri temporis magnus ille operarius, & nos Angli huius tēporis agellus sumus incultus, Ignatius tamen adhuc in nostro agello vix vllum sulcum fecerat. Ignatius est Angelus ille fortis descēdens à cœlis, quem Ioannes in Apocalypsi pingit doctrina cœlesti tanquam nube circumfusum, cuius caput genuino scripturæ sensu, tanquam iridis varietate distinguitur, & facies vitæ ac sapientiæ, tanquam solis, splendore nitet, & pedes ad formam columnarum ignearum porrecti citato cursu incisu incitantur ad librum septem clausum signaculis aperiendum mundo: nos quoque Angli istius mundi pars sumus indocta, huius tamen libri nullam adhuc literā explicat nobis Ignatius. imò, quod magis mirum est, Ignatius amplexu latissimo

mo

mo duorum pedum hinc dextri mare, illud
 sinistri terram iam continebat, rugitumque
 tanquam leo, vndique mari terræque ad-
 bat, nos tamen istius maris terræque regionibus
 cum scripti Ignatij adhuc nec in terra nostra videmus
 vestigium, nec in mari audiimus sibilum. quid
 est Ignatij agellus sumus incultus, operarum tamen
 excolimur manu; mundi pars sumus indocta, libe-
 perti tamen non imbuimur doctrina; terra maris
 portio sumus aliqua, tamen nec Angeli illicimur su-
 uitate, nec leonis excitamur maiestate. quid hoc
 Ignatij? ecce vobis rei difficilis claram explicationem
 Fuit profecto ut nos diu non fuisse receptos in Ig-
 natij clientelam, sic tandem à te (Euerarde) esse receptos
 summa providentiæ. voluit voluit S. Ignatius
 hætenus sua cura esse exclusos, ut amantius & opor-
 tunius Romæ nostri curam susciperet. quanquam
 fuimus antea omnino exclusi. nam cucurrimus
 Francia post odorem eius suauitatis, cucurrimus
 Flandria, sed ita tamen cucurrimus, ut Deus volens
 nos eum comprehendere Romæ, & per te (Reuerendissime
 Pater) comprehendere. vides beneficium, quod omnino
 agnoscimus fluxisse ad nos tam diuinum, ut si
 mur amplificare, orationis quæ pigmento aliquo
 re, plurimum sanè de illius laude ac magnificentia
 videamur detraxisse. pars iam facti sumus tæc-
 parua quidem, sed tuo tamen beneficio pars aliqua
 sumus: agellus sumus operarum Ignatij, angustus quædam

idem, sed tamen tuo beneficio agellus sumus. quid ergo?
 tantum vt hanc tuæ curæ partem sustineas patienter,
 atq; hunc Ignatij tui agellum excolas non inuitè. non
 quærimus lauta, non consecramur magna, tantum vt
 in dulcissimo tuæ charitatis pectore, tanquam in por-
 tu, conquiescamus. Inuolauimus, & quasi vi facta, ir-
 rupimus in tuum sinum, ne excludas suauissime pa-
 ter. quanquam quid rogo ne nos excludas? rogat te
 Ignatius tuus, cui iam curæ pars sumus; rogat te An-
 glia nostra, cuius terræ filij sumus; rogant te Gallia &
 Francia, cuius pestis contagio sumus; rogat te socie-
 tatis Christus, cuius corporis membra sumus. sed facio
 fortasse tuæ charitati iniuriam, qui precibus velut à
 vi, exprimere conor, quod naturæ quædam propensio-
 ne atq; inclinatione præstas cumulatè. Recepisti enim
 nos in tuam clientelam, amici fuit: receptos foues,
 patris est. at quo modo foues? tanta suauitate & cha-
 ritatis dulcedine, vt non tam amem amorem tuum
 in nobis recipiendis, quàm admirer charitatem in fo-
 uendis. nam etsi nostræ felicitatis cumulus sit, te nos
 hodie inuisisse, tamen perpetuum id est charitatis tuæ
 in nos signum, quod eos semper submisisti nostri exco-
 lendi authores, quos & intimis sensibus diligimus,
 quod tibi suauiter filij fuerunt; & perpetuo vene-
 rabimur honore, quod nobis sincerè pa-
 tres sunt. Dixi.

ORA-